

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 3Co/148/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7613206123
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jarmila Sopková Maximová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2015:7613206123.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach vo veci navrhovateľa : M. M. R..K..S.., so sídlom v J., J.M. Y. XXXX/XX, X. H., J. X, IČO : 264 29 705, zast. Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Grösslingova 4, proti odporcovi: E. R., L. Š. XXXX/XX, R. v konaní o zaplatenie 1.114,57 Eur s prísl., o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Spišská Nová Ves z 5. decembra 2013, č. k. 9 C/288/2013-38

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok a vracia vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa rozsudkom zamietol návrh podľa článku 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len Nariadenie), ktorým sa navrhovateľ domáhal proti odporcovi plnenia z indosovanej zmenky. Rozhodol, že žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodol tak v zmysle článku 4 ods. 4 Nariadenia z dôvodu, že považoval pohľadávku navrhovateľa za zjavne neopodstatnenú a návrh za neprípustný. Konštatoval, že už z písomných informácií navrhovateľa priložených k návrhu, ale aj z činnosti súdu, a to z množstva exekučných konaní vedených na tomto súde, je zjavné, že uplatnená pohľadávka je zjavne neopodstatnená a návrh je neprípustný, ktoré skutočnosti skúmal v súlade s vnútroštátnym právom v zmysle bodu 13 úvodných ustanovení Nariadenia. Prednostne posúdil uplatnený nárok podľa ustanovení spotrebiteľského práva §§ 52 až § 54 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z.z. v znení platnom ku dňu podpísania zmluvy o úvere, § 39 a podľa § 37 ods. 1 OZ. Z uznesenia súdu č.k. 4 Er/265/2011-10 z 10.5.2011 zistil, že spoločnosť J., s.r.o. ako oprávnená podala návrh na vykonanie exekúcie proti odporcovi ako povinnému na vymoženie plnenia na základe rozsudku Stáleho rozhodcovského súdu ako exekučného titulu, ktorým bola pôvodnému veriteľovi J. s.r.o. priznaná istina, zmenkový úrok, zákonný úrok (spolu s trovami rozhodcovského konania) zo zmenky z 22.6.2009, ktorou účastníci zabezpečili svoj záväzkový vzťah zo zmluvy o úvere uzavretej medzi spoločnosťou J., s.r.o. (oprávnená v exekučnom konaní) a odporcom ako dlžníkom, pričom cit. uznesením súd žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol s odôvodnením, že úver poskytnutý odporcovi je spotrebiteľským úverom a dohoda o vyplnení zmenky je neplatná pre rozpor s § 54 OZ. Súd prvého stupňa (ďalej aj „súd“) konštatoval, že je mu známe z množstva konaní vedených na tomto súde, že pôvodný majiteľ zmenky spoločnosť J., s.r.o. si uplatňovala nároky z úverových zmlúv, zabezpečených zmenkami, v ktorých vystavitelia zmienek boli v postavení spotrebiteľa, keďže sa jednalo o spotrebiteľské úvery. Tieto skutočnosti súd považoval za také, ktoré netreba dokazovať v pravom zmysle slova s poukazom na ust. § 121 O.s.p. Konštatoval, že základný právny vzťah medzi pôvodným majiteľom zmenky a odporcom má jednoznačne spotrebiteľskú povahu, a teda zmenka predložená navrhovateľom zabezpečovala úver poskytnutý spotrebiteľovi. Túto skutočnosť mal navrhovateľ možnosť preskúmať, keďže nadobudol množstvo zmienek od subjektu, o ktorom je všeobecne známe, že jeho predmetom činnosti je poskytovanie pôžičiek spotrebiteľom. Ak bola zmenka prevedená na iný subjekt a jestvujú indície, že zabezpečovala úver alebo pôžičku pre spotrebiteľa, nie je možné poskytnúť ochranu navrhovateľovi, lebo aj nový

veriteľ si mal preskúmať v súlade so spotrebiteľským právom, čo zmenka zabezpečovala. Právo zo zmenky, ktoré si uplatnil navrhovateľ v tomto konaní, bolo už uplatnené jeho predchodcom na rozhodcovskom súde, pričom exekučný súd právoplatným rozhodnutím žiadosť o udelenie poverenia na základe exekučného titulu vydaného rozhodcovským súdom zamietol a následne exekučné konanie zastavil. Súd nemal dôvod odchyliť sa od právneho názoru exekučného súdu, ktorý jednoznačne konštatoval rozpor konania oprávnenej v exekučnom konaní (predchodcu navrhovateľa) s platnými právnymi predpismi, keď úverovú zmluvu zabezpečil zmenkou na sumu, ktorá je v rozpore s ust. § 4 ods. 6 zák. 258/2001 Z.z. platného v čase uzavretia úverovej zmluvy. Úver, ktorý poskytol právny predchodca odporcovi, zabezpečil blankozmenkou, pričom dohoda o jej vyplnení bola posúdená ako neprijateľná zmluvná podmienka už exekučným súdom, a teda je neplatná. Zabezpečovacia zmenka bola vyplnená tak, že zmenková suma v čase jej vyplnenia presahovala maximum stanovené vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru a v tomto prípade sa teda jedná o priamy rozpor s ust. § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z.z. Keďže zmenka zabezpečovala nároky zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere a bola vyplnená v rozpore s vyššie citovaným zákonným ustanovením, nie je možné z takejto zmenky uplatňovať právo v rozhodcovskom, súdnom, či exekučnom konaní. Ak teda predchodca navrhovateľa zabezpečoval spotrebiteľské úvery zmenkami v rozpore s citovaným zákonným ustanovením, ide o úkon absolútne neplatný podľa § 39 OZ s tým, že absolútna neplatnosť nastáva priamo zo zákona a súd k nej prihliada aj bez návrhu z úradnej povinnosti. Konštatoval tiež, že zmenkový úrok vo výške 0,25 % je v rozpore s dobrými mravmi, keďže ide o sankčné plnenie, ktoré je v hrubom nepomere vo vzťahu k zabezpečovanej zmluvnej povinnosti. Takéto dojednanie dohody o vyplnení zmenky ohľadne zmenkového úroku súd považuje za nekalú podmienku, keďže jej dôsledkom a účinkom by bolo priznanie za nesplnenie záväzku zo strany spotrebiteľa neprímerane vysokého príslušenstva pohľadávky. Vzhľadom na uvedené dohoda o vyplnení zmenky aj pokiaľ ide o zmenkový úrok v zmysle § 53 ods. 4 písm. k) OZ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a teda neplatnou. Zo všetkých týchto dôvodov považoval uplatnenú pohľadávku (z neplatnej zmenky - pozn. odvolacieho súdu) za zjavne neopodstatnenú a návrh za neprípustný, keďže už v exekučnom konaní bola zmenka predmetom skúmania súdu. Podporne na odôvodnenie rozhodnutia súd uviedol, že zmenka je v rozpore aj so zákonom č. 191/1950 Sb. o zmenkách a šekoch v znení neskorších predpisov, a preto neplatná podľa § 33 ods. 2 cit. zákona, keďže sú v nej uvedené dva rozdielne dátumy jej splatnosti. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Rozsudok napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním z dôvodov podľa ust. § 205 ods. 2 písm. a) v spojení s § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p., § 205 ods. 2 písm. b) a f) O.s.p., navrhol rozsudok zmeniť a návrhu vyhovieť v celom rozsahu a priznať mu náhradu trov konania. Tvrdil, že súd porušil právo Európskej únie, konkrétne čl. 4, 5 a 7 Nariadenia. Súd nemohol nariadiť pojednávanie, pretože neboli splnené podmienky Nariadenia, podľa ktorého možno pojednávanie nariadiť len vo veciach rozporných tvrdení účastníkov konania, ktoré nemožno potvrdiť, alebo vyvrátiť len na základe predložených listinných alebo iných dôkazov. Uviedol, že odporca nedoručil súdu žiadnu odpoveď v súlade s čl. 5 ods. 3 alebo 6 Nariadenia a preto mal tento postupovať podľa čl. 7 ods. 3 Nariadenia v zmysle ktorého, ak sa súdu alebo tribunálu nedoručí odpoveď dotknutej strany, súd alebo tribunál vydá rozsudok o pohľadávke alebo protipohľadávke. Namietal, že súd vykonal dokazovanie listinami, pričom účastníci takéto dokazovanie nenavrhl. Uviedol, že predložil súdu ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, voči forme a obsahu ktorej zo strany odporcu neboli vznesené žiadne námietky, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. Neboli tak splnené podmienky pre vykonanie iných dôkazov než navrhnutých účastníkmi konania v zmysle § 120 ods. 1 O.s.p. V prejednávanej veci súd mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Predpokladom vydania rozsudku bolo výlučne predloženie originálu zmenky. Odporca mohol vzniesť námietky voči zmenke na základe článku 5 ods. 3 a ods. 6 Nariadenia, avšak tak neurobil, a preto musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté vzhľadom na uplatnenie koncentračnej zásady v zmysle Nariadenia. Súd sám nemôže vznášať voči zmenke námietky za odporcu. Súd z vlastnej iniciatívy vykonal dokazovanie, preukazujúce charakter odporcu ako spotrebiteľa, pričom odporca sa tejto obrany žiadnym spôsobom nedovoľával, uplatnenú pohľadávku nerozporoval a svojím konaním ju prakticky uznal. Súd teda dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Navrhovateľ je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu. Zmenka je pritom platná, je samostatným abstraktným záväzkom, neakcesorickej povahy, preto ju nie je možné podmieňovať inými okolnosťami než sú na zmenke uvedené. Prvostupňový súd sa pritom aplikáciou zák. 191/1950 Sb. nezaoberal, hoci predmetom

konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. Predovšetkým ignoroval ust. § 17 cit. zák., v zmysle ktorého odporca vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Keďže tak nemôže urobiť sám odporca, tým menej tak môže urobiť súd. Pokiaľ aj odporca vznesie námietky, je na ňom, aby oprávnenosť týchto námietok preukázal. Dôkazné bremeno teda spočíva na odporcovi a nie je možné ho preniesť na navrhovateľa. Vytýkal súdu, že vyhodnotil zmenku ako neplatný právny úkon, pričom tento záver vychádza len z kauzálnych námietok, ktoré nikto v konaní nevzniesol, ani nikto z účastníkov ich nepreukazoval. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné. Zmluvný vzťah medzi odporcom a remitentom po indosovaní je irelevantný. Záver súdu, že uplatnený nárok je zjavne neopodstatnený a pohľadávka neprípustná, vychádza len z kauzálnych námietok, ktoré v konaní nikto nevzniesol. Za zjavne neopodstatnený nárok možno v zmysle Nariadenia uplatnený nárok považovať len vtedy, ak nie sú splnené podmienky konania podľa O.s.p. alebo odporca nie je pasívne vecne legitimovaný. Nárok sa považuje za neprípustný, ak nie je v podmienkach Slovenskej republiky vymáhateľný súdnou cestou. V danom prípade však boli splnené všetky podmienky konania v zmysle O.s.p. a nárok je vymáhateľný súdnou cestou, preto záver súdu je nesprávny. Rovnako za nesprávny považuje záver súdu, v zmysle ktorého je zmenka neplatná pre neurčitý údaj splatnosti. Z predloženej zmenky jednoznačne vyplýva, že splatnosť zmenky je jednoznačne určená na videnie, teda po predložení. Veta „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia“ predstavuje prípustnú modifikáciu lehoty na predloženie zmenky k plateniu podľa § 34 ods. 1 tretej vety zákona šekového a zmenkového. Z uvedeného je zrejmé, že splatnosť zmenky nastáva v momente predloženia, pričom predložiť ju je možné v lehote štyroch rokov od jej vystavenia. Po predložení zmenky v lehote štyroch rokov nastáva jej splatnosť. Za nesprávny považuje aj záver súdu, v zmysle ktorého zmenkový úrok sa prieči dobrým mravom, a preto je neplatný. Zmenku vystavil odporca, a teda išlo o prejav jeho slobodnej vôle, pričom sadzba zmenkového úroku mu bola v čase vystavenia zmenky známa a s touto súhlasil. Na odôvodnenie svojej argumentácie poukázal na uznesenia Krajského súdu Prešov z 5. septembra 2013 sp. zn. 10 Co 79/2013 a Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. novembra 2013 sp. zn. 43 CoZm 10/2013. Napadnuté rozhodnutie zároveň považoval za prekvapivé, keďže odporca uplatnený nárok nepoprel, no napriek tomu súd uplatnený nárok zamietol, ale najmä je rozhodnutie v rozpore s konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Odvolací súd bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p) prejednal odvolanie navrhovateľa v rozsahu vyplývajúcom z § 212 ods. 1, 3 O.s.p. a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné, preto napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. f), ods. 2 O.s.p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Súd nesprávne aplikoval článok 4 ods. 4 Nariadenia a nesprávne postupoval, keď nepoužil jeho článok 5 a nasledujúce, i keď bol povinný tak urobiť, čím navrhovateľovi odňal možnosť konať pred súdom.

Nesprávnej aplikácie článku 4 ods. 4 Nariadenia v prejednávanej veci sa súd dopustil zamietnutím návrhu z dôvodu, že považoval pohľadávku navrhovateľa za zjavne neopodstatnenú a návrh za neprípustný (bez ďalšieho postupu, ktorý je upravený v článku 5 a nasl. Nariadenia), lebo pre tento postup neboli splnené podmienky stanovené v článku 4 ods. 4 Nariadenia. Návrhom totiž nie je uplatnená zjavne neopodstatnená pohľadávka a návrh nie je ani neprípustný.

Súd v rozhodnutí konštatoval, že už z písomných informácií navrhovateľa priložených k návrhu, ale aj z činnosti súdu je zjavné, že pohľadávka je neopodstatnená a návrh je neprípustný, lebo návrhom je v podstate uplatnené právo z neplatnej zmenky. Neplatnosť zmenky bola skonštatovaná v exekučnom konaní, čo je súdu známe z jeho úradnej činnosti a z toho súd vyvodzuje zjavnú neopodstatnenosť pohľadávky a neprípustnosť návrhu. Túto však vyvodzuje aj z tej skutočnosti, že zmenka (priložená k návrhu) je neplatná aj v zmysle zákona č. 191/1950 Zb., lebo má uvedené dve možnosti splatnosti, čo spôsobuje jej absolútnu neplatnosť z dôvodu neurčitosti (neurčitý údaj o splatnosti zmenky).

Pre rozhodnutie v danej veci bolo potrebné zodpovedať otázku, či už zo samotného návrhu a priložených listín, prípadne aj v spojení so skutočnosťami známymi súdu z jeho činnosti možno dospieť k záveru, a to bez vykonania dokazovania, že návrhom je uplatnená zjavne neopodstatnená pohľadávka alebo že ide o neprípustný návrh, teda bolo potrebné skúmať splnenie podmienok pre rozhodnutie v zmysle článku 4 ods. 4 Nariadenia.

Podľa článku 4 ods. 4 Nariadenia ak sa súd alebo tribunál domnieva, že informácie, ktoré poskytol navrhovateľ, nie sú dostatočne jasné alebo primerané, alebo ak tlačivo návrhu na uplatnenie pohľadávky nie je správne vyplnené, a pokiaľ sa pohľadávka nezdá byť zjavne neopodstatnená alebo návrh neprípustný, dá navrhovateľovi možnosť tlačivo návrhu na uplatnenie pohľadávky doplniť alebo opraviť, alebo predložiť týmto orgánom určené doplňujúce informácie alebo dokumenty, alebo vziať pohľadávku späť, a to v lehote určenej týmto orgánom. Na tento účel súd alebo tribunál použije vzorové tlačivo B, ako je uvedené v prílohe II. Ak sa pohľadávka zdá zjavne neopodstatnená alebo návrh neprípustný alebo ak navrhovateľ tlačivo návrhu na uplatnenie pohľadávky nedoplnil alebo neopravil v rámci určenej lehoty, návrh sa zamietne.

Z cit. ustanovenia vyplýva, že ak sa pohľadávka zdá zjavne neopodstatnená alebo návrh neprípustný, návrh sa zamietne.

Pojmy „zjavne neopodstatnené“ v kontexte zamietnutia pohľadávky a „neprípustné“ v kontexte zamietnutia návrhu by sa mali určiť v súlade s vnútroštátnym právom v zmysle bodu 13 úvodných ustanovení Nariadenia.

V slovenskom právnom poriadku definícia týchto pojmov nie je obsiahnutá, avšak podľa súdnej praxe za zjavne neopodstatnenú pohľadávku možno považovať takú, ak už zo samotnej žaloby a k nej pripojených listín je zrejmé, že nemôže byť priznaná, teda že žaloba nemôže byť úspešná. Ako príklad možno uviesť uplatnenie prekludovaného práva alebo uplatnenie práva proti subjektu, ktorý nie je pasívne legitimovaný.

Neprípustný podľa súdnej praxe je taký návrh, ktorým sa uplatňuje právo, ktoré nemožno súdne vymáhať, t.j. zákon vylučuje jeho súdne vymáhanie (napr. § 455 ods. 2 OZ - plnenia z hier a stávk uzavretých medzi fyzickými osobami).

V prejednávanej veci z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že súd pri rozhodovaní vychádzal nielen z písomných informácií navrhovateľa priložených k návrhu, ale aj z exekučného spisu vedeného na tomto súde pod označenou sp. značkou a z listín v ňom obsiahnutých (rozhodcovský rozsudok, zmluva o úvere, uznesenie súdu z 10.5.2011), pričom nevykonal dokazovanie týmito listinami, či už v zmysle Nariadenia alebo podľa O.s.p. a skutočnosti zistené z týchto listinných dôkazov považoval za skutočnosti známe súdu z jeho činnosti, ktoré v zmysle § 121 O.s.p. netreba dokazovať.

S týmto záverom a postupom súdu prvého stupňa sa nemožno stotožniť.

Za skutočnosť známu súdu z jeho úradnej činnosti možno považovať vedomosť súdu o prebiehajúcich exekučných konaniach na základe návrhov pôvodného majiteľa zmenky spoločnosti J., s.r.o., ktorá si uplatňovala nároky zo zmienek, ktoré zabezpečovali nároky z úverových zmlúv, v ktorých vystavitelia zmienek boli v postavení spotrebiteľa a kde exekučným titulom boli rozhodcovské rozsudky, ako aj vedomosť o neúspechu oprávneného v týchto exekučných konaniach. Konkrétne dôvody zamietnutia žiadosti o udelenie poverenia, t.j. z akého dôvodu v tom ktorom prípade bol vyslovený záver, že rozhodcovský rozsudok nie je spôsobilým exekučným titulom a zmenka je neplatná, bolo možné zistiť iba z príslušného exekučného spisu a listín v ňom obsiahnutých, teda na základe vykonania dôkazu listinami, ktoré súd sám zadovážil. Súd však dôkazy týmito listinami nevykonal vychádzajúc z nesprávneho záveru, že ide o skutočnosti známe súdu z úradnej činnosti.

Z uvedených dôvodov záver súdu o zjavnej neopodstatnenosti pohľadávky nie je správny. Rovnako sa nemožno stotožniť ani so záverom súdu, že ide o neprípustný návrh, keďže navrhovateľ v tomto konaní neuplatňuje právo, ktorého súdne vymáhanie je zákonom vylúčené a uplatnený nárok nie je vylúčený ani v zmysle článku 2 ods. 2 Nariadenia, ktorý ustanovuje, na ktoré veci sa Nariadenie neuplatňuje.

Za tejto situácie neboli splnené podmienky pre rozhodnutie v zmysle článku 4 ods. 4 Nariadenia a súd mal postupovať podľa článku 5 a nasl. Nariadenia. Ak tak neurobil, odňal tým účastníkom možnosť konať pred súdom, a z uvedených dôvodov musel byť napadnutý rozsudok zrušený podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Úlohou súdu v ďalšom konaní bude postupovať podľa článku 5 a nasledujúcich Nariadenia a zistiť skutkový stav prejednávanej veci, pričom spôsob vykonania dôkazov súd určí sám (článok 9 Nariadenia) v rámci možností daných mu článkami 7 až 9 Nariadenia. Pri posudzovaní otázky spôsobu vykonávania dôkazov sa súd musí riadiť zásadou hospodárnosti a zohľadniť náklady spojené s tým ktorým spôsobom vykonávania dôkazov.

Konanie podľa Nariadenia je zásadne písomné (čl. 5 Nariadenia), avšak súd v zmysle článku 5 ods. 1 Nariadenia je oprávnený rozhodnúť, či na účely zisťovania skutkového stavu veci je potrebné (výnimočne) nariadiť ústne pojednávanie. Ústne pojednávanie však nie je povinné a súd je oprávnený vykonať dôkazy bez ústneho pojednávania, čo v prípade listín zabezpečených súdom ex offio znamená ich doručenie účastníkom a umožnenie sa k nim vyjadriť (§ 123 O.s.p.). Nie je však vylúčené, že na základe vyjadrenia účastníkov k týmto listinným dôkazom vznikne potreba vykonať ďalšie dokazovanie na ústnom pojednávaní. Spôsob vykonávania dôkazov je teda závislý od okolností a správania účastníkov v každej konkrétnej veci. Účastníci aj v tomto konaní sú povinní prispieť k zisteniu skutkového stavu a súd má možnosť danú v článku 4 Nariadenia požiadať stranu sporu, aby predložila ďalšie informácie a dokumenty, teda aj listinné dôkazy, ktoré sú potrebné pre rozhodnutie vo veci. Treba pritom podotknúť, že nesprávnym je taký výklad článku 4 Nariadenia, ktorý vzbudzuje dojem, že súd nemá k dispozícii iné dôkazné prostriedky, ako príslušné tlačivá a v zásade nemá možnosť oboznámiť sa s inými písomnými dôkazmi, napríklad so spotrebiteľskou zmluvou. Cieľom Nariadenia nie je obmedziť sudcov pri zadovážení si dôkazov potrebných pre rozhodnutie vo veci, ale umožniť im využívanie technických a iných prostriedkov v záujme toho, aby dokazovanie prebehlo čo najjednoduchším a najmenej zaťažujúcim spôsobom. Z článkov 8 a 9 Nariadenia pritom jednoznačne vyplýva, že aj v európskych konaniach s nízkou hodnotou sporu je zachovaná možnosť sudcu vykonať potrebné dokazovanie a nariadiť ústne pojednávanie, pokiaľ to považuje za potrebné.

Odvolací súd zdôrazňuje, že aj v konaní podľa Nariadenia musí byť zabezpečená ochrana práv spotrebiteľa a túto nie je možné obísť prostredníctvom konania podľa Nariadenia. Správne preto postupoval súd prvého stupňa, ak posudzoval uplatnenú pohľadávku a v tej súvislosti aj platnosť navrhovateľom predloženej zmenky aj z hľadiska ochrany práv spotrebiteľa. Nerešpektovanie vnútroštátneho právneho poriadku a predpisov Európskej únie v oblasti ochrany práv spotrebiteľa by totiž bolo obchádzaním týchto právnych predpisov prostredníctvom konania podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007.

Správnosti postupu súdu nasvedčujú aj písomné pripomienky Európskej komisie predsedovi a členom Súdneho dvora EÚ vo veci C- 328/14, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, podaný rozhodnutím Krajského súdu v Prešove z 10.6.2014 v konaní M. M. s.r.o. proti Anne J., ktorá sa týka výkladu článku 6 ods. 1 Smernice Rady (ES) 93/13/EHS a článku 4 Smernice Rady 87/102/EHS. Prejednávaná vec sa týka použitia zmenky (bianko zmenky) ako zabezpečovacieho prostriedku voči spotrebiteľovi. Z týchto písomných pripomienok vyplýva, že Smernica 87/102/EHS, ktorá sa uplatňuje v prejednávanej veci, nezakazuje používanie zmienek v spotrebiteľských zmluvách, ale zo znenia jej článku 9 jednoznačne vyplýva, že členské štáty môžu povoliť ich používanie v spotrebiteľských zmluvách iba vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa v takýchto situáciách. Podľa názoru Komisie je potrebné pojem „vhodnej ochrany spotrebiteľa“ v zmysle článku 9 Smernice 87/102/EHS vykladať so zreteľom na článok 14 uvedenej smernice, ktorá zakazuje znížiť štandard ochrany spotrebiteľa. Vhodnou ochranou spotrebiteľa je preto potrebné chápať celkový právny rámec ochrany spotrebiteľa, ako vyplýva z predpisov Únie a judikatúry Súdneho dvora, a zahŕňa preto aj povinnosť vnútroštátnych súdov ex offio skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Hlavným rizikovým prvkom z pohľadu ochrany spotrebiteľa je abstraktný charakter zmenky, ktorý nepripúšťa, aby súd pri uplatňovaní zmenky prihliadal na kauzu pôvodného právneho vzťahu, t.j. aby hodnotil pôvodnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere a skúmal, či táto obsahuje nekalé zmluvné podmienky. Spotrebiteľ takisto nemá oprávnenie robiť voči majiteľovi zmenky námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k predošlému majiteľovi, t.j. veriteľovi, ktorý poskytol pôvodný spotrebiteľský úver. Rešpektovanie abstraktného charakteru zmenky v zmysle vyššie uvedeného by bolo podľa Komisie neprijateľné vo svetle judikatúry Súdneho dvora. Súdny dvor EÚ vyslovil všeobecnú zásadu, v zmysle ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebiehajú v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení Smernice 93/13/EHS spotrebiteľovi musí byť poskytnutá. Podľa názoru Komisie je zrejmé, že ak pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky vnútroštátny súd vôbec

nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, ide o drastické zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a porušenie zásady efektivity. V takomto právnom režime je totiž nemožné, aby sa spotrebiteľ domohol ochrany svojich práv, keďže v konaní o vymáhanie pohľadávky nie je možné skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Spotrebiteľovi v takej situácii ostáva možnosť uspokojiť veriteľa - nadobúdateľa indosovanej zmenky a následne ho zažalovať o náhradu škody, ale v zmysle § 17 zákona zmenkového a šekového by spotrebiteľ musel v takomto prípade dokázať, že nadobúdateľ zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Takéto dokazovanie neprímerane sťažuje situáciu spotrebiteľa. Navyše je zrejmé, že táto požiadavka nie je v súlade s právom Únie, keďže ochrana spotrebiteľa v zásade nie je závislá od zavinenia veriteľa. Komisia konštatovala, že zrejme týmito úvahami sa riadil aj slovenský zákonodarca, keďže § 5a zák. č. 250/2007 Z.z. s účinnosťou od 1.5.2014 zakazuje zabezpečenie uspokojenia pohľadávky alebo splnenia záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy zmenkou. V tomto smere sa Komisii javí, že táto vnútroštátna úprava dosahuje ciele predpokladané vyššie uvedenými smernicami, vo veci predloženej prejudiciálnej otázky však nie je táto právna úprava uplatniteľná. Za podstatné však Komisia považovala tú skutočnosť, že abstraktný charakter zmenky bol spochybnený už v predchádzajúcej úprave spotrebiteľských úverov, ktorá je uplatniteľná na prejednávajúcu vec. Zákon o spotrebiteľských úveroch (č. 258/2001 Z.z.) totiž stanovuje, že veriteľ smel prijať od dlžníka zmenku na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak zmenková suma v čase vyplnenia bola maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Okrem toho, ak veriteľ zabezpečil svoj úver zmenkou a porušil ustanovenie limitujúce výšku príslušenstva, bol povinný zmenku na požiadanie dlžníka kedykoľvek vydať. Toto pravidlo platilo aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky. Pôvodná úprava umožňovala dlžníkovi napraviť nezákonný stav tak, že dlžník mohol v akomkoľvek okamihu požiadať veriteľa, resp. nového majiteľa zmenky o vydanie zmenky. Ak by však došlo k súdnemu sporu o platnosť takto vydanéj zmenky, podľa názoru Komisie by bolo potrebné, aby príslušný súd mal možnosť hodnotiť pôvodnú zmluvu, aby mohol posúdiť, či ide vôbec o spotrebiteľskú zmluvu a či zmenková suma rešpektuje limity uvedené v príslušnom právnom predpise, a to dokonca aj v situácii, keď zmenka medzičasom zmenila majiteľa. Ak vnútroštátna úprava neumožňuje súdu v rámci konania o návrhu zo zmenky ex offo zohľadniť neplatnosť zmenky zabezpečujúcej spotrebiteľský úver, a teda zamietnuť návrh zo zmenky v rámci konania o návrhu zo zmenky, potom táto vnútroštátna úprava nie je v súlade so zásadou efektivity, keďže v konaniach o návrhu zo zmenky, v ktorých sú žalovanými spotrebiteľia, znemožňuje alebo nadmerne sťažuje uplatnenie ochrany, ktorú spotrebiteľom priznáva Smernica Rady 93/13/EHS. Bez právneho významu je skutočnosť, že zmenka bola indosovaná na obchodnú spoločnosť so sídlom v Českej republike, ktorá následne svoje práva vyplývajúce zo zmenky uplatňovala pred súdmi Slovenskej republiky v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu, upraveného Nariadením.

Komisia sa vyjadrila aj k zneniu článku 4 Nariadenia, a to v tom zmysle, že tento môže vzbudiť dojem, že súd nemá k dispozícii iné dôkazné prostriedky, ako príslušné tlačivá a v zásade nemá možnosť oboznámiť sa s inými písomnými dôkazmi, napríklad so spotrebiteľskou zmluvou. Takýto výklad je podľa názoru Komisie nesprávny. Cieľom Nariadenia nie je obmedziť sudcov pri zadovážení si dôkazov potrebných pre rozhodnutie vo veci, ale umožniť im využívanie technických a iných prostriedkov v záujme toho, aby dokazovanie prebehlo čo najjednoduchším a najmenej zaťažujúcim spôsobom. Z článkov 8 a 9 Nariadenia jednoznačne vyplýva, že aj v konaniach s malou hodnotou sporu je zachovaná možnosť sudcu vykonať potrebné dokazovanie a nariadiť ústne pojednávanie, pokiaľ to považuje za potrebné.

So zreteľom na vyššie uvedené Komisia navrhla Súdnemu dvoru EÚ odpoveď na predloženú prejudiciálnu otázku v tomto znení: „Článok 6 Smernice Rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a články 4, 9 a 14 Smernice Rady 87/102/EHS z 22.12.1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru, sa majú vykladať v tom zmysle, že im odporuje právna úprava členského štátu, akou je právna úprava dotknutá vo veci samej, ktorá vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu o právach z indosovanej zmenky neumožňuje v zásade v žiadnej fáze konania ex offo preskúmať zmluvu a kauzu právneho vzťahu a prípadnú nekalú povahu zmluvnej podmienky a tiež prípadné porušenie zákona upravujúceho dôsledky neuvedenia ročnej percentuálnej miery nákladov v zmluve o spotrebiteľskom úvere, z ktorej zmenka vznikla.“

So zreteľom na uvedené odvolací súd uzatvára, že zmenky, ktorými sa zabezpečujú spotrebiteľské úvery, musia spĺňať okrem všeobecných náležitostí podľa zákona č. 191/1950 Zb. ešte aj ďalšie (osobitné) náležitosti ustanovené zákonom č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, a preto platnosť zmenky je potrebné skúmať aj z týchto hľadísk, či nejde o absolútne neplatný právny úkon v zmysle § 39 OZ pre rozpor so zákonom č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, a následne aj so zákonom č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov, ktorý s účinnosťou od 1.1.2011 (§ 17 v znení účinnom do 30.4.2014) zabezpečenie spotrebiteľského úveru zmenkou úplne vylučuje. S účinnosťou od 1.5.2014 tento zákaz je zakotvený v § 5a zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a vzťahuje sa na splnenie záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy všeobecne.

V prejednávanej veci samotná zmenka nie je jediným dôkazom, na základe ktorého môže súd vo veci rozhodnúť rozsudkom, pretože navrhovateľ v tomto konaní nenavrhol vydať podľa predloženej zmenky zmenkový platobný rozkaz, ale navrhuje vydať rozsudok. Súd teda môže od navrhovateľa požadovať okrem predloženej zmenky aj iné listinné dôkazy, ak ich navrhovateľ má k dispozícii, a zabezpečiť si aj sám iné dôkazy preukazujúce kauzu daného vzťahu. Kauzálny vzťah, ktorý sa viaže ku zmenke, nemožno posudzovať len v zmenkovom konaní pred vydaním zmenkového platobného rozkazu, pričom v posudzovanej veci nejde o taký prípad. Navrhovateľ nenavrhol vydať zmenkový platobný rozkaz, preto v danej veci je nielen možné, ale aj nevyhnutne potrebné posudzovať kauzálny vzťah viažúci sa k spornej zmenke a navrhovateľ, pokiaľ chce byť úspešným v spore, musí nielen tvrdiť, ale aj preukázať opodstatnenosť uplatneného nároku. Z dôvodu, že nie sú splnené podmienky pre rozhodnutie veci v rozkaznom konaní, jeho návrh sa prejedná v sporovom konaní, kde predložená zmenka je len jedným z listinných dôkazov osvedčujúcich, avšak pre absenciu kauzy nepreukazujúcich uplatnený nárok navrhovateľa. Keďže v predloženej zmenke nie je žiadna zmienka o kauze, na základe ktorej bola vystavená a súčasne navrhovateľ na preukázanie svojho nároku iné listinné dôkazy súdu nepredložil ani nimi nedisponoval, súd prvého stupňa postupoval správne, pokiaľ pristúpil k zadováženiu listín preukazujúcich kauzu právneho vzťahu, o ktorej získal vedomosti zo svojej úradnej činnosti (ako exekučného súdu) v jednotlivých veciach vedených na tomto súde na základe návrhu pôvodného majiteľa zmenky ako oprávneného.

Odvolací súd pre ďalší postup súdu prvého stupňa napokon dodáva, že záver o neplatnosti zmenky z dôvodu neurčitého údaja splatnosti (uviedenie dvoch rozdielnych údajov o splatnosti), nie je správny. Údaj v treťom riadku zmenky „zaplatím za túto zmenku pri predložení“ a údaj v ôsmom riadku zmenky „na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia“ podľa názoru odvolacieho súdu nie je možné považovať za dve rozdielne určenia splatnosti zmenkovej sumy.

Podľa § 33 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. zákon zmenkový a šekový (ďalej len „cit. zákon“), zmenku možno vystaviť: na videnie, na určitý čas po videní, na určitý čas po dáte vystavenia, na určitý deň.

Podľa § 34 ods. 1 cit. zákona zmenka na videnie je zročná pri predložení. Musí byť predložená na platenie do jedného roka od dáta vystavenia. Vystaviteľ môže túto lehotu skrátiť alebo určiť lehotu dlhšiu. Indosanti môžu tieto lehoty skrátiť.

S poukazom na cit. zák. ustanovenia nie je správny záver súdu prvého stupňa, že na predmetnej zmenke boli dohodnuté dva rozdielne dátumy splatnosti zmenkovej sumy. V ust. § 33 ods. 1 cit. zákona sú uvedené 4 spôsoby určenia zročnosti - splatnosti zmenky. V ust. § 34 ods. 1 cit. zákona je upravené, kedy sa zmenka, ktorá má zročnosť na videnie, má predložiť na platenie. Zákonnou lehotou na predloženie zmenky so zročnosťou na videnie je lehota do jedného roka od dátumu vystavenia zmenky. Uplynutím tejto lehoty zročnosti zmenky začínajú plynúť lehoty podľa § 70 cit. zákona, ktorým sa zmenkové nároky premlčujú.

Práve plynutie premlčacích lehôt a to, že zmenka zročná na videnie musí byť zo zákona predložená na platenie do jedného roka od dátumu jej vystavenia, čo je pomerne krátka lehota, bolo dôvodom, aby zákonodarca umožnil vystaviteľovi zmenky, aby priamo v zmenke túto jednoročnú zákonnú lehotu na predloženie zmenky na platenie predĺžil.

Na predmetnej zmenke nie sú preto dva rozdielne údaje zročnosti zmenky, pretože nie sú na nej ani uvedené dva údaje „zaplatím“. V treťom riadku zmenky je údaj „zaplatím za túto zmenku pri predložení“ a v ôsmom riadku zmenky je údaj „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Tento údaj „na

platenie predložiť“ je jednoznačne údajom o predkladaní zmenky na platenie, nie je údajom o lehote zročnosti zmenky, keďže obsahuje údaj „predložiť“ a nie údaj „zaplatím“. Skutočnosť, že v ôsmom riadku zmenky v údaji „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“ chýba údaj „do“, neznamená, že dlhšia lehota na predloženie zmenky na platenie podľa § 34 ods. 1 cit. zákona nebola platne určená. Spojenie slov „v lehote 4 rokov od vystavenia“ je predĺžením zákonnej lehoty „do jedného roka“ a znamená, že kedykoľvek počas 4 rokov od vystavenia zmenky môže majiteľ zmenky predložiť vystaviteľovi vlastnej zmenky túto zmenku na platenie. Lehota na platenie nemusí byť dohodnutá presne dátumom, môže byť určená lehotou 2, 3, 4, 5 rokov, 6 mesiacov, 10 mesiacov a podobne od vystavenia. Lehota splatnosti však musí byť na zmenke určená prísne formálne podľa § 33 ods. 1 cit. zákona, a to „na videnie“, na určitý čas po videní, na určitý čas po dátume vystavenia, na určitý deň.

Z vyššie uvedených dôvodov súd prvého stupňa nesprávne posúdil predmetnú zmenku ako neplatnú v zmysle zákona č. 191/1950 Zb. a z tohto záveru nie je možné vychádzať ani v ďalšom konaní.

V novom rozhodnutí o veci rozhodne súd prvého stupňa o trovách celého konania, vrátane trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zák.č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti uzneseniu odvolacieho súdu odvolanie nie je prípustné.